

Posudek oponenta disertační práce studentky PhDr. Jany Němečkové

“Integration of European and Global Issues into Upper – Secondary English Classes”

předkládané v roce 2018 na Ústavu anglického jazyka a didaktiky FF UK v Praze

I. Stručná charakteristika práce

Jedná se o anglicky psanou práci zpracovávající téma na pomezí didaktiky cizích jazyků a společenských věd zabývající se vysoce aktuálním tématem, a to integrací evropských a globálních témat do gymnaziální výuky anglického jazyka v českém kontextu. O aktuální téma jde proto, že práce se zaměřuje na integraci konkrétního průřezového tématu z Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia, konkrétně Výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech do hodin anglického jazyka.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Na začátku svého posudku bych chtěla vyzdvihnout právě mezioborovost této disertační práce na pomezí didaktiky anglického jazyka a společenských věd a skutečnou aktuálnost zpracovávaného tématu nejen ve vztahu ke kurikulární reformě, která proběhla v České republice na všech vzdělávacích stupních, ale především ve vztahu k politické situaci v současném světě, kdy je bezpodmínečně nutné, aby studenti a žáci všech stupňů byli vedeni k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Hodiny anglického jazyka, jak autorka podotýká, k tomu vytvářejí ideální podmínky.

Jde o práci rozsáhlou, zpracovanou s výjimečnou pečlivostí a každým krokem jasně popsaným a argumentovaným. Vyzdihla bych výbornou provázanost jednotlivých částí, kdy autorka vždy stanovuje cíle dané kapitoly ve vztahu k celku a na závěr shrnuje, co konkrétní kapitola obsahovala a jak přispěla k celkovému rozvoji práce. Díky tomu, že práce je psaná anglicky, ale výrazně pracuje také s českými zdroji, předkládá mezinárodní komunitě nejen shrnutí kurikulárních dokumentů, ale také pohled na názory českých odborníků, jejichž práce byly původně publikovány v češtině.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. Struktura argumentace.

Přehledná struktura a kvalitní argumentace jsou výraznými klady předkládané disertační práce. Po úvodní kapitole na str. 14 je celková struktura práce popsána a jsou vytyčeny její cíle. Následuje teoretická část, která je rozčleněna do čtyř rozsáhlých a dále dobře strukturovaných kapitol. Jak bylo řečeno výše, na začátku každé kapitoly jsou stanoveny její cíle a na závěr jsou myšlenky celé kapitoly krátce a jasně shrnuty. Třetí kapitola, respektive první kapitola teoretické části, se zabývá možným propojením mezi vzděláním v evropských a globálních souvislostech, výukou kultury a jazyka. V této kapitole jsou definovány základní pojmy jako globální vzdělávání a hodnoty, evropská dimenze a občanství, kultura, interkulturalita, multilinguismus v kontrastu s plurilinguismem.

Další kapitola teoretické části se detailně zabývá evropskou a českou vzdělávací politikou jak ve vztahu ke výuce globálních témat, tak k výuce cizích jazyků a kultury. Detailně je popsána koncepce průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech v gymnaziálních rámcových vzdělávacích programech.

Pátá kapitola je potom věnována plně výuce cizích jazyků, moderním metodám, které se snaží o propojení obsahu s učením se jazyku, a hovoří o pozici globálních témat v rámci výuky cizích jazyků. Kromě popisu různých metod se autorka věnuje také psychologickým zvláštnostem adolescentů a jejich učení a vybírá metody, které jsou právě z hlediska vývojové psychologie pro studenty vhodné.

Šestá kapitola se detailně věnuje vybrané metodě simulace a globální simulace a zabývá se jejich výhodami, možnými problémy a detailní strukturou. Kromě toho se autorka také věnuje roli učitele při použití simulací a představuje některé globální simulační programy, jako je Model Organizace spojených národů či Evropský parlament mládeže.

Výzkumná část je rozdělena do dvou rozsáhlých kapitol 7 a 8. Sedmá kapitola se zabývá metodologií výzkumu, výzkumnými otázkami a jednotlivými fázemi výzkumu, osmá kapitola potom shrnuje výsledky výzkumu.

2. Formální úroveň práce

Práce po formální stránce splňuje všechny náležitosti. Svým rozsahem přesahuje rámec běžné doktorské práce. Samotný text má rozsah 259 stran. Práce se všemi přílohami potom 345 stran. Práce je psaná kultivovaným akademickým jazykem bez chyb, pracuje s velmi rozsáhlou odbornou literaturou jak v angličtině, tak češtině. Původní české zdroje překládá do angličtiny a jejich původní znění obvykle uvádí pod čarou. Součástí práce je seznam zkratk (jedinou připomínku bych měla ke zkratce Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který se v angličtině běžně zkracuje jako CEFR, ačkoli doktorandka v textu uvádí CEF. V seznamu zkratk ale důkladně dokládá obě možnosti.) Součástí práce jsou dále seznamy všech grafů a tabulek, v přílohách jsou potom dokladovány všechny výzkumné nástroje – znění použitých dotazníků, otázky ke strukturovaným rozhovorům, přepis strukturovaných rozhovorů. Dále zde najdeme všechny materiály do výuky spojené s navrženým kurzem a seznam všech odkazů k dalšímu studiu v rámci kurzu včetně slovníčku pojmů. Všechny tabulky a grafy jsou kvalitní, velmi nápomocná je mapa kurzu na str. 191-192. Příprava na každou jednotlivou hodinu je velmi detailně zpracovaná a popsána z hlediska cílů jak jazykových, tak obsahových, času, použitých materiálů a dalších odkazů.

3. Práce s prameny či s materiálem

Doktorandka postavila svou práci na velmi pevném teoretickém základu. Využila obrovského množství zdrojů ať už anglicky či česky psaných, aby zdůvodnila svůj výběr metody pro výuku průřezového tématu Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech. Toto teoretické zázemí bylo v posudku popsáno výše. Pro výzkumnou část si zvolila akční výzkum, který je podle mého názoru velmi vhodný pro témata zabývající se tvorbou kurikula. Autorka

si akční výzkum nevybrala náhodně, výběr této metody stejně tak jako jednotlivých nástrojů kvalitativního výzkumu velmi dobře argumentuje na základě použité odborné literatury zabývající se metodologií výzkumu. Vítám, že čerpá jak z anglicky, tak česky psané odborné literatury. Každý krok akčního výzkumu velmi detailně popisuje a používá k lepší orientaci čtenáře přehledné tabulky.

4. Vlastní přínos

Finálním produktem práce je příprava samostatného kurzu průřezového tématu *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech prostřednictvím anglického jazyka* v gymnaziální výuce. Použitou výukovou metodou je globální simulace v kontextu Organizace spojených národů. Kurz je připravený pro okamžité využití ve třídě včetně všech výukových materiálů a dalších doporučených zdrojů. Tento kurz mohou využít nejen gymnázia, ale také vysoké školy. Přestože je pevně zakotven v českých kurikulárních dokumentech, může být úspěšně použit pro výuku globálních témat kdekoli jinde na světě. Doktorandce se podařilo přetavit široce koncipovanou teoretickou část do přípravy skutečného kurzu, který je pevně teoreticky zakotven ale současně široce prakticky využitelný. Akční výzkum potom vedl k tomu, že nabyté poznatky z teoretické části byly transformovány na základě výzkumného šetření jak se studenty, tak vyučujícími.

IV. Dotazy k obhajobě

- 1) Jako výzkumnice do textu vstupujte minimálně, pevně se držíte zjištěných skutečností. Na druhou stranu pracujete s tématem, které vyžaduje občanskou angažovanost a výrazné zaujetí učitele. Mohla byste říci něco o tom, jak jste se k danému tématu dostala, proč jste si ho zvolila jako téma disertační práce?
- 2) Z vašeho výzkumu vyplývá, že významnou roli pro úspěch této metody hraje sám učitel, jednak jeho odborná erudice, ale i osobnost a občanské postoje. Jaké vzdělání a další praxi by učitel využívající globální simulace ve výuce angličtiny měl podle vás mít?
- 3) Můžete shrnout, jakým způsobem jste pracovala na přípravě jednotlivých výukových jednotek? Jak dalece jste vycházela z existujících materiálů? Použité česky psané zdroje ukazují, že jste nemohla pracovat s již vytvořenými materiály v rámci jiných kurzů globální simulace. Jak jste tedy konkrétně postupovala?
- 4) V první fázi výzkumu se ukázalo, že čeští studenti výrazně upřednostňují jazykovou stránku globální simulace před občanskými či globálními tématy v porovnání s jejich americkými protějšky. Čím si to vysvětlujete?

V. Závěr

Předložená disertační práce ilustruje odbornou erudici její autorky i nesmírnou pečlivost, přesnost a důkladnost. Přestože je práce pevně teoreticky ukotvená, nabízí praktické využití pro skutečnou výuku a nabízí příklad dobré praxe propojení jazykového a neязыkového obsahu, konkrétně výuky průřezového tématu *Výchova k myšlení v evropských a globálních*

souvislostech. Beze vší pochybnosti práce PhDr. Jany Němečkové splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a v předběžně ji klasifikuji jako *prospěla*.

V Českých Budějovicích 17.7.2018

doc. PhDr. Lucie Betáková, MA, Ph.D, vedoucí Katedry anglistiky Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity V Českých Budějovicích